

סוטה יח:

משה שווערד

1. ספר ילקוט ישיעהו

אמר ר' יהודה מעשה זהעיד לפנינו נחוניא. ק"ל דהא נחוניא חופר שיחין הי' בזמן הבית בימי ר' חנינא בן דוסא, כדאיתא ב"ק (נ, א), ור' חנינא היה בזמן ר' יוחנן בן זכאי כדאיתא ברכות (לד, ב), ור' יהודה הא היה זמן רב אחר החורבן, דהא היה תלמיד רע"ק כדאיתא יבמות (סב, א), ור"ע היה תלמיד ר"א כדקאמרינן בסנהדרין (סח, א) דאמר לר"א מיתתי במה, ור"א הא היה תלמיד ריב"ז כדקאמרינן באבות. (פורת יוסף).

והגאון מהר"י עמדין כתב: אם זה שנזכר בממונין שהיו במקדש א"כ האריך ימים מאוד, כי ר"י מן התנאים האחרונים היה, עכ"ל.
ובירושלמי (מסכתין פ"ב ה"ה) הגי', אמר ר' יודה העיד נחמיה איש שיחין את ר' עקיבה (משום ר"ע. קרה"ע. ובפני משה כתב לפני ר"ע).

2. הערות הגרי"ש אלישיב

ובהערות הגרי"ש אלישיב חידש לפי דברי הר"ן בתענית⁶³ בסברת רבן גמליאל ששואלין על הגשמים ופסקו כמותו משום עולי רגלים, והקשה הר"ן שאם כן איך פסק רבי אלעזר כמותו, הרי רבן גמליאל לא שייך אלא בזמן הבית שיש עולי רגלים, אבל זה לא שייך בזמן החורבן, וכי הוצרכו לקבוע הלכתא למשיחא, והסיק שגם לאחר שחרב הבית היו מתאספים מכל הסביבות ברגל לירושלים, וכמו שעשים עד ימינו, ומפני עולים הללו ראוי שנאחר את שאלת הגשמים, לפי שהיא היתה עיקר התקנה, ולפי זה אפשר שנחוניא שהיה חופר שיחין היינו אף לאחר החורבן ומשום העולי רגלים שהיו נוהגים לעלות גם לאחר החורבן, ולכך יכל רבי יהודה לשמוע מפיו.

3. רש"י מסכת סוטה דף יט עמוד א

ור' יהודה - סבירא ליה וכו' דאחר שריבה הכתוב ומיעט ולא פירש מה ריבה ומה מיעט על כרחך לא מסרן הכתוב אלא לחכמים לפרש לך לפי חכמתם מה ריבה ומה מיעט ומסתברא דריבויא אשני אנשים קאי ואפילו בבוועל אחד ולא אשני בוועלים ובעל אחד כיון דקינא לה כבר ונמצאת נקיה נראה הדבר שאדם קנטרן הוא ומתכוין להקניטה הילכך לא שנא מחשד ראשון ולא שנא מאחר.

4. ספר ילקוט ישיעהו

ד"ה ור' יהודה, על כרחך לא מסרן הכתוב אלא לחכמים לפרש לך לפי חכמתם וכו'. האריך בלשונו שלא תעלה על דעתך במה שאמר, לא מסרן הכתוב אלא לחכמים, לומר שנעשה מצוה דרבנן וכמו דאמרינן בברכות יט, ב כל מילי דרבנן אסמכינהו על

לאו דלא תסור, לכן קמ"ל רש"י באריכות לשונו, דענין הזה הוא ענין דאורייתא והפירוש הוא מדרבנן, לא הענין. (יד אליהו).

5. דף על הדף סוטה דף יח עמוד ב

בגמ': מלמד שהאשה שותה ושונה. הקשה המהרי"ט (מובא במל"מ פ"ד מסוטה הי"ז) דהא קיי"ל כר"מ דמים בודקין על העתיד, וא"כ אמאי צריכה לשנות בהשקאה. ותירץ בספרי דבי רב (פ' נשא פסקא ט"ו ד"ה והנה) דהמים בודקין לעתיד רק אם יחזור ויקנא ותסתתר ותעלם מבעלה, אבל אם יודע שנסתרה לא בדקי לה עד שיחזור וישקנה דכיון שיודע ואין משקה איכא הוכחה

דרוצה למחול על קינוויי עכת"ד. וצ"ב מהיכי תיתי שרוצה למחול אם הדין באמת דלא בעי השקאה על העתיד. ונראה כוונתו, דע"כ לא מועיל השבועה על להבא רק במקום שא"א לברר ע"י השקאה, כגון שאין לו ידיעה על הסתירה, אבל באופן שיכול להשקות לא מועיל השבועה כיון שיכול לברר ע"י השקאה שני'. (ע' שו"ת חת"ס אבהע"ז ח"ב סי' צ"ו). (קובץ קול התורה קובץ מ"ט ע' מ)

6. שפת אמת מסכת סוטה דף יח עמוד ב

בגמ' זאת תורת הקנאות מלמד שהאשה שותה ושונה וכו', לכאורה אליבא דר' מאיר לא שייך זאת, אך הרמב"ם [בפ"ד מהלכ' סוטה הלכ' י"ז] פוסק כר' מאיר, וכבר כתב מזה בספ' קרבן חגיגה סימן פ"ב. ולמ"ד זכות תולה י"ל דתלי' בשעת השקאה לכן משקינן לה שנית, גם י"ל דמהני מחילת קינוי לענין טומאה דלהבא, וזה דוחק.

7. ספר איזהו מקומן

והטורי אבן (הונא נספר הליקוטס סוטה א. 3.) כתב דבגוף דברי הגמ' לא קשיא מידי, די"ל דתנאי דפליגי לקמן אי שותה וחוזרת ושותה לית להו דר"מ שמגלגל גם להבא, וגם ר"מ עצמו י"ל דסבר כר' יהודה או כרבנן בתראי דסברי לקמן או שאין חוזרת ושותה, או שעכ"פ בשני בני אדם לא חוזרת ושותה, לכך קאמר דמיהא ע"י גלגול בודקין לעתיד. אך יעוי' שם שהניח בתמיה סתירת פסקי הרמב"ם. והמנחת חינוך (שספ. לד.) תירץ לפי מה שדקדק מלשון הגמ' והרמב"ם דיש רשות ביד הבעל שלא לגלגל עליה ולא כפינן ליה, ואפילו לפי דברי הריטב"א בקידושין דהכהן מגלגל עליה בלא רצון הבעל נראה דאינו מחוייב בזה אלא רשות בעלמא, וא"כ משכחת לה דחוזרת ושותה אם לא גילגל עליה להבא. וראה בדברינו לעיל יח. במתני' ד"ה אמן על האלה (אות ג').

ב) הקשה המשל"מ (סס) בשם מהרי"ט בדרשותיו, למה פסק הרמב"ם (סוטה א. 3.) דאם קינא לה עם אחר ונסתרה חוזר ומשקה אפילו כמה פעמים, הלא סגי בשתיה ראשונה שמגלגל על כל העתיד למאי דפסק הרמב"ם עצמו כר"מ. ותירץ מרכה"מ לפי שיטתו דלעיל שהרמב"ם פסק לגלגל על העתיד מספק אי הלכה כר"מ, לפי"ז ניחא דאם נסתרה לבועל אחר שותה שנית דשמא הלכה כחכמים ומותר למחוק השם מספק, ע"ש. והמשל"מ עצמו (א. 6, יד, ד"ה ודע דנהי) תירץ דהכח בדיקה שיש למים הוא רק אם שתתה כדין, לפיכך חוזר ומשקה דשמא על הטומאה הראשונה לא שתתה כדין ואודה לה סגולת המים ולא בדקה. ועי' במרכה"מ הנ"ל שהשיג על תירוצו.